

1. “7. Uluslararası Balkan Forumu” 6-7 Kasım 2014 tarihlerinde Edirne’de yoğun ilgi ve geniş katılımıla oldukça verimli bir şekilde gerçekleştirilmiştir. [Tür](#)

[k](#)
[Asya](#)
[Stratejik](#)

Araştırmalar Merkezi

[TASAM](#)

tarafından

[Sağlık](#)

Bakanlığı işbirliği ile Edirne Valiliği ev sahipliğinde düzenlenen Forum’da “

[Sağlık](#)

Diplomasisi ve

[Turizm](#)

” ana teması üzerine odaklanılmıştır. Toplantı’ya; Balkan ülkeleri,

[Avrupa](#)

ülkeleri ve

[Türkiye](#)

’den, devlet ve siyaset adamları, ilgili bakanlıklardan bürokratik/diplomatik temsilciler, diplomatik misyon temsilcileri, düşünce ve

[sivil](#)

toplum kuruluşları temsilcileri,

[sağlık](#)

ve

[turizm](#)

alanından özel sektör temsilcileri ile akademisyenler ve medya temsilcileri katılmışlardır. Forum çalışmalarında Balkan ülkeleri arasındaki

[sağlık](#)

ve

[turizm](#)

işbirliğinin proaktif yaklaşımlarla güçlendirilmesi ve farklılıkların zenginliğe dönüştürülmesi konuları tüm bileşenleri ile etraflıca irdelenmiştir.

2. Forum'da; “Uluslararası [Sağlık Perspektifi](#)” (Ahlaki Etik Değerler, [Sağlık Hukuku](#)), “[Sağlık](#)

Diplomasisinin Temel Faktörleri

” (Uluslararası Devlet Yatırımları, Özel Sektör, Kızılay ve Kızıllaç Örgütleri,

[STK](#)

'lar), “

[Sağlık](#)

Sektöründeki Başarılar ve

[Sağlık](#)

Turizmi

” (Kabul Görmüş Tedavi Merkezleri, Alternatif

[Sağlık](#)

Merkezleri,

[Sağlık](#)

Eğitimi, Yeni Buluşlar), “

[Sağlık](#)

Turizmde İkili ve Çok Taraflı İşbirlikleri

” (Devlet Destek ve Eylemleri, Karşılıklı Anlaşmalar,

[Uluslararası](#)

Örgütlerdeki Ortak Hareket Alanları), “

Turizmde Devlet Dışı Aktörler: Proaktif Öneriler

” (Yerel Yönetimler,

[Sivil](#)

Toplum, Özel Sektör, Medya) başlıklı oturumlarda ilgili konular ele alınmış, Balkan ülkelerinin ve genel olarak

[Balkanlar](#)

'ın bahsi geçen konularda imkân ve açılımları tartışılmıştır.

3. [Turizm](#) birçok endüstriye girdi sağlayan entegre bir hizmet endüstrisidir. [Turizm](#) , seyahat kavramı ile eşdeğer olmadığı gibi, turist de seyyah değildir. Alternatif

[turizm](#)

çeşidi olarak geçen

[sağlık](#)

turizmi gelir ve istihdam sağlayıcı bir endüstridir. Uluslararası hastalar, ülke giriş - çıkışlarında pasaportunu göstermekte ve turist olarak kaydedilmektedir. Yeni terminoloji geliştirmek üzere

Birleşmiş Milletler Dünya

[Turizm](#)

Örgütü ve Dünya

[Turizm](#)

ve Faaliyet Konseyi'nin tanım ve çalışmaları gözden geçirilmelidir.

4. Balkan ülkeleri arasında tarihten gelen ekonomik ve kültürel bağlar bulunmaktadır. Balkan ülkeleri arasında karşılıklı bağımlılık temelinde sektörel ve finansal değerlerin derinleştirilmesi gerekmektedir. Bu bağları kuvvetlendirecek önemli olgulardan birisi de [sağlık](#) turizmidir.

5. [Sağlık](#) diplomasisi, uluslararası ilişkilerde önemli bir yere sahiptir. Yaklaşık 400 yıllık ortak tarihe sahip olduğumuz Balkan ülkeleri ile turizmde sağlanacak derinleşme, ekonomiden çok birbirimizi anlama ve tanımada rol alacak ve kültürel derinleşme sağlayacaktır. [Sağlık](#)

[k](#) turizmi, Balkan ülkeleri kapsamında değerlendirildiğinde iki farklı yaklaşım ortaya çıkmaktadır. İlki Balkan ülkeleri arasında gerçekleşen

[sağlık](#)

turizmini esas alırken, ikinci yaklaşım diğer ülkelerden Balkan ülkelerine yönelik gerçekleşecek

[sağlık](#)

turizmini esas almaktadır.

6. [Türkiye](#) 'den Edirne için oluşturulacak "Balkan Başkenti" konsepti, [sağlık](#) turizminin geliştirilmesi çalışmalarına da vizyon anlamında bir çıkış noktası teşkil edecektir. Edirne,

[sağlık](#)

turizmi açısından önemli fiziki ve beşeri kaynaklara sahiptir. Şehrin tarihî, kültürel ve mimari yapısına ilaveten

[sağlık](#)

alanında yeterli beşeri kaynağa sahip olması, Edirne'nin

[sağlık](#)

turizmi açısından da Balkanların başkenti olma potansiyeli olduğunu göstermektedir. Trakya Üniversitesi'nin

[sağlık](#)

hizmet sunumu ve

[sağlık](#)

hizmetlerinin yönetimi alanında sunduğu kaynaklar, şehrin

[sağlık](#)

turizmi alanındaki imkânlarına katkı sağlamaktadır.

[Türkiye](#)

'nin

[sağlık](#)

göstergeleri anlamında en önde gelen ili olması da, bu alanda Edirne'ye önemli bir avantaj sağlamaktadır. Edirne'nin UNESCO "Yaşlı Dostu Şehirler" arasında yer alması için gerekli çalışmalar hızlandırılmalıdır.

7. Balkan ülkelerinin [sağlık](#) turizmine altyapı sunacak alternatif imkânları, Balkan coğrafyasının dünyada [sağlık](#) turizmi açısından çekici bir alan olmasını

sağlamaktadır. Bu anlamda Bölge'nin bir bütün olarak cazibesini artırmak için geliştirilecek kapsayıcı stratejilere ve bu stratejiler çerçevesinde şekillendirilecek politika ve planlara ihtiyaç vardır.

8. Günümüzde, her alanda olduğu gibi, [sağlık](#) sektörü de dinamik bir yapı içerisinde değişmektedir. Bu değişim içerisinde [sağlık](#) turizminin geliştirilmesi için tüm paydaşların inisiyatif alması ve bu gelişime katkı sunması gerekmektedir. Küresel istikrarın sürdürülebilmesi için de [sağlık](#) diplomasisi son derece önemlidir. Nitekim ülkeler arası iletişimde [sağlık](#) önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkeler arasında [sağlık](#) alanında gerçekleştirilecek işbirlikleri öncelikli olarak ülkelerin kendi [sağlık](#) larını korumasını sağlayacak, diğer taraftan [sağlık](#) turizmi kanallarıyla ülke ekonomilerinin gelişmesine ve kültürel entegrasyona katkı sağlayacaktır.

9. [Sağlık](#) turizmi hizmetinin doğru bir şekilde sunulması için [Amerika](#) , İngiltere ve [Türkiye](#) 'nin de içinde bulunduğu 12 ülke ile kurulan Dünya [Sağlık](#) Turizmi Geliştirme Konseyi altında etik kurulu, hukuk kurulu gibi kurullar bulunmaktadır. Konsey tarafından önümüzdeki dönemlerde tıp turizminin geride kalacağı, Wellness ve 3. Yaş Turizmi'nin öne çıkacağı değerlendirilmektedir. Dikey ve yatay kümeleme ile [Türkiye](#) ve [Balkanlar](#) benzer projelerde başarılı sonuçlara ulaşabilir.

10. Yaşlılara hizmet veren 3. Yaş Turizmi'nin ve [sağlık](#) turizminin gelişmesi için çalışmalar yapılmalıdır. Bu anlamda büyüme artırılmalı, tıbbi uzmanlık ile seyahat uzmanlığı bir araya getirilmeli ve çevre dostu turistik hizmetler sunulmalıdır. Her ülke kapasitesini, imkânlarını, artılarını ve eksilerini değerlendirmeli ve birbirinin tecrübesinden istifade etmelidir. Bilgi ve tecrübe konularında olduğu gibi delegasyon alışverişleri de yapılmalı, kuruluşlar arasında doğrudan temaslar gerçekleşmelidir. Böylelikle Balkan ülkeleri arasında derinleşen bir birliktelik oluşturulabilir.

11. [Sağlık](#) turizmi alanında hem [ulusal](#) , hem de uluslararası boyutta hukuki birliktelik mevcut değildir. Bu alanda kavramlar arasında farklılaşma ve yol açtığı karmaşa mevcuttur. [Sağlık](#) turizmi alanında kullanılan hukuki kavram ve tanımların açık ve anlaşılır olması gerekmektedir.

12. Yapılan yasal düzenlemeler sınırlıdır. Mevcut yasal yapı iyileştirilmeli, ilgili tüm terim ve tanımlarda birliktelik sağlanmalıdır. Gerçekleşecek yasal düzenlemelerde öncelikli olarak,

planlama, tanı - tedavi, faturalama ve tahsilat konularında olası riskleri gözetilen bir yapı oluşturulmalıdır. [Sağlık](#) turizmi sonrasında oluşabilecek itilafların çözümüne yönelik hakemlikler [ulusal](#) ve uluslararası boyutta tanımlanmalıdır. Hasta verilerinin gizliliği de, [sağlık](#) turizmi alanında yasal düzenlemeye ihtiyaç olan bir başka konudur. Hasta tanı ve tedavi aşamasında, konsültasyona yönelik uluslararası işbirlikleri oluşturulabilmesi için teknoloji kullanımı teşvik edilmelidir.

13. Balkan ülkeleri arasında bireysel dolaşımı engelleyen vize engelleri, ekonominin diğer alanlarında olduğu gibi [sağlık](#) turizmi alanında da entegrasyon, büyüme ve gelişmeyi kısıtlamaktadır. Balkan ülkeleri arasında işbirliğini artırmak üzere vize engelleri kaldırılmalıdır.

14. [Türkiye](#) 'de [Sağlık](#) Bakanlığı [sağlık](#) turizmine uluslararası hasta tedavisi ve turist sağlığı temalarında hizmet sunmaktadır. Bu alanda 24 saat hizmet veren çağrı merkezlerinin yanı sıra teknolojik altyapısı gelişkin şehir hastaneleri kurulmaktadır. Gelişen hizmet sunumu içerisinde yabancı ülkelere gelen hastaların tedavisi ayrıca ele alınmaktadır. Özel ekiplerin çalışacağı uluslararası hasta katlarında akredite olan, yabancı dil bilen [sağlık](#) personeli görevlendirilecektir.

15. [Sağlık](#) Bakanlığı [Türkiye](#) 'de [sağlık](#) turizminin geliştirilmesi adına havaalanlarına yakın, uluslararası hastaların rahatlıkla gelip gidebileceği "Sağlık Serbest Bölgeleri" oluşturmayı planlamaktadır. Bu anlamda [Balkanlar](#) 'a açılan kapı olan Edirne'de

[Sağlık](#) Serbest Bölgesi kurulması adına çalışmalar yürütülmektedir. Hizmet kalitesinin yüksek ve maliyetin düşük tutulacağı bu bölgelerde, uluslararası [sağlık](#) personeli hizmet verecektir.

[Sağlık](#) Serbest Bölgeleri'nde [sağlık](#) hizmetinin yanı sıra otelcilik hizmetleri gibi turizme yönelik diğer hizmetler de sunulacaktır. Yabancılarla

[sağlık](#) hizmeti sunan merkezler

[Sağlık](#) Turizmi Akreditasyon Merkezi belgesine sahip olarak uluslararası hastalara bakım yapabilecektir.

16. [Türkiye](#) 'de [sağlık](#) alanında gerçekleştirilecek iki önemli kurumsal düzenlemenin ([Türkiye](#) [Sağlık](#) Enstitü Başkanlığı ve [Sağlık](#) Bilimleri Üniversitesi), hem [ulusal](#)

[sağlık](#)

konularında, hem de

[sağlık](#)

turizmi konularında önemli katkılar sunması beklenmektedir.

[Türk](#)

hekimleri pek çok yabancı ülkede hizmet sunmaktadır.

[Sağlık](#)

Bakanlığı, bu hekimlerin öncülüğünde kurulacak Uluslararası

[Türk](#)

Hekimleri Derneği ile işbirliği yapmayı ve onların tecrübelerinden de faydalanmayı hedeflemektedir.

[Türk](#)

i Cumhuriyetlerden doktorlar

[Türkiye](#)

'deki hastanelerde

[eğitim](#)

almakta ve birlikte çalışmaktadır. Benzer uygulamalar,

[Balkanlar](#)

'dan gelecek doktorlar için de projelendirilip gerçekleştirilebilir.

17. Ülkeler arası hasta transferi ve [sağlık](#) turizmi alanında ülkeler arası yasal uyumlaşma ve koordinasyon sağlanmalıdır. Bu uyumlaşmanın en önemli ayakları üçüncü taraf finansal kuruluşların (sigorta şirketleri ve sosyal [güvenlik](#) kuruluşları) düzenlenmesini ilgilendirmektedir. Diğer taraftan hizmet sunumunda yer alan tıbbi ve idari personelin başta yabancı dil olmak üzere [sağlık](#) turizmi konusunda eğitilmesi, uyum ve koordinasyon sürecine olumlu katkı yapacaktır.

18. [Turizm](#) sadece bir sektör değil “enstitü” olarak da görülmelidir. Balkan ülkeleri ve [Türkiye](#) arasında uyum sağlanmalı ve bu da; hasta gönderen ve hasta kabul eden ülkeler arasında yasalar açısından uyum, sosyal [güvenlik](#) düzenlemeleri açısından uyum ve tıbbi ve idari personelin geliştirilmesi açısından uyum şeklinde 3 adımda gerçekleştirilmelidir.

19. [Türk](#) [turizm](#) politika ve planlamalarında “sürdürülebilirlik” kavramı yer almasına rağmen, [Türk](#) iye’de uygulama zorlukları ile karşılaşmaktadır. Bölgesel [kalkınma](#) açısından kamu, özel sektör ve [sivil](#) toplum kuruluşlarının (paydaşlar) birlikte eşgüdüm içinde çalışması (Sağlık Bakanlığı, Kültür ve [Turizm](#) Bakanlığı, [Ekonomi](#) Bakanlığı) zorunludur.

[Sağlık](#)

destinasyonu olmak için kümelenme çalışmaları gereklidir.

20. [Sağlık](#) ve [turizm](#) alanında kanun ve yönetmelikleri birbiriyle eşgüdüm hâlinde ele alınmalıdır. 1618 sayılı Seyahat Acenteleri Birliği ile ilgili yasada belirtildiği gibi A grubu seyahat acentelerinin yaptıkları işlemleri başka aracı kurumlar yapmaktadır. Yasalar değiştirilmeli ya da ortak formüller bulunmalıdır.

21. [Türkiye](#) 'de kamu hastaneleri ikili işbirliği ile anlaşması olan hastalara hizmet vermekte, uçak biletlerini almakta ve tedavi sonrasında ülkelerine göndermektedir. Hastanelerin bir kısmında bulunan ve çalışan tüm personelin yabancı dil bildiği uluslararası hasta servislerinin sayısı artırılmalı ve özel hastaneler de bu yönde teşvik edilmelidir.

22. Romanya'nın, kaplıca ve şifalı banyoların çeşitli hastalıklar üzerindeki etkilerini inceleyen " balneoloji" alanındaki çalışmaları gibi Balkan ülkelerinin [sağlık](#) turizmindeki bilimsel çalışmalarının tıp dergilerinde ve medyada yayımlanması tanıtım açısından faydalı olacaktır. Ayrıca [sağlık](#) turizmi ile alakalı uluslararası kampanya ve sempozyumlar düzenlenebilir ve [Balkanlar](#) için ortak tanıtım projeleri gerçekleştirilebilir.

23. [Sağlık](#) turizmi, turizmden ayrı düşünülmemelidir. Herkes birer engelli aday olduğu hâlde [Türkiye](#) 'de engellilere uygun tesisler yetersizdir. Bu bağlamda yapılacak projelerde Balkan ülkelerinden yaşlı ve engelli turizmi için destek alınabilir. Hekim ve yöneticiler bir araya getirilebilmelidir. Hasta güvenliği çok önemlidir, hastaların kendi ülkelerine döndüğünde her şeyin yolunda gitmesi sağlanmalıdır.

34. Gerek Balkan ülkeleri gerek [Türkiye](#) , [2023](#) Vizyonu paralelinde [sağlık](#) alanında etkin araştırmalar yapmalı, kendi özgün kaynaklarını tespit edip değerlendirerek güçlü markalar yaratmalı ve karşılıklı bağımlılık temelinde sektörel ve finansal derinleşmeye öncelik vermelidir. Büyük ülkelerin yaşlılar için harcadığı bütçelerin çok yüksek rakamlar olması, genç nüfus oranının artabilmesi için doğurganlığın da artırılmak zorunda olması, tüp bebek yöntemi için ülkelerindeki yasal engeller nedeni ile çok sayıda kişinin her yıl farklı ülkelere seyahat etmesi gibi çoğaltılabilecek örneklerin her biri bu anlamda birer ilham kaynağı olma potansiyeline sahiptir.

7 Kasım 2014, Edirne

Deklarasyonu indirmek için [tıklayın](#) .